

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 181/09-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. mája 2009 predbežne prerokoval sťažnosť M. I., P., zastúpeného advokátom JUDr. I. G., P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trenčíne vo veci vedenej pod sp. zn. 19 Co/166/2006 a jeho rozsudkom z 1. februára 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. I. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. apríla 2007 faxom doručená sťažnosť M. I. (ďalej len „sťažovateľ“) a 2. mája 2007 poštou doručený jej originál, ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej

len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 19 Co/166/2006 a jeho rozsudkom z 1. februára 2007 (ďalej aj „namietaný rozsudok“).

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

„V konaní vedenom na Okresnom súde v Prievidzi, spis. zn. 7 C 123/2003-525 som si uplatnil nárok na náhradu škody za stratu na zárobku počas a po skončení pracovnej neschopnosti žalobou zo dňa 27. 5. 2003 proti žalovanému H., a. s. V uvedenom konaní som sa domáhal zaplataenia náhrady škody za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti za obdobie 1. 4. 2001 až do 31. 12. 2003 a to podľa zákona č. 65/1965 Zb. Zákonníka práce v znení platnom do 31. 3. 2002 a aj podľa zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonníka práce účinného od 1. 4. 2002.

Hodnotením skutkového stavu veci dospel súd k právnemu záveru, že návrh na začatie konania nie je podaný dôvodne, preto ho zamietol. Proti citovanému rozhodnutiu som podal odvolanie.

Napriek rozsiahlemu dokazovaniu mám za to, že okresný súd vychádzal z neúplne zisteného skutkového stavu. Neúplné zistenie skutkového stavu bolo ovplyvnené tým, že vychádzal z nesprávneho právneho názoru, že v čase, keď som bol zamestnaný, nemám nárok na náhradu škody spôsobenú chorobou z povolania, nakoľko nemožnosť zamestnania vyplýva z nedostatku vhodných pracovných príležitostí. Na situáciu na trhu práce a moju možnosť sa zamestnať nevykonal dokazovanie, i keď som to navrhoval.

Súd nesprávne zistil rozhodné obdobie pre výpočet náhrady škody. Výpočty vychádzajú z nesprávneho základu – priemerného zárobku pred vznikom škody a rozhodného obdobia nie sú správne. Súd uvádza, že mi nevznikol nárok na náhradu škody na strate na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti, ale nepoukazuje na to, z akého dôvodu.“

Zo sťažnosti ďalej vyplýva, že v konaní pred Okresným súdom Prievidza (ďalej len „okresný súd“) sa sťažovateľ odvolával aj na rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 568/2000, v ktorom išlo podľa neho o podobný prípad ako je jeho, pričom v uvedenom rozhodnutí bol vyslovený názor, že nemožno „bez ďalšieho dokazovania

nepriznať náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti z dôvodu, že poškodený sa nezamestná poukazujúc na nedostatok vhodných pracovných príležitostí a situácii na trhu práce“. V súvislosti s tým sťažovateľ tvrdí, že v jeho prípade situácia na trhu práce nebola riadne zistená a preukázaná. Napriek tomu, že navrhol vykonať dokazovanie týkajúce sa situácie na trhu práce so zameraním na jeho možnosti zamestnať sa ako osoby so zdravotným postihnutím a tiež osôb bez podobného postihnutia v podobných profesiách, nebolo mu vyhovené a v tomto smere vo veci nebolo vykonané riadne dokazovanie. Príčinou nemožnosti nájsť si vhodné zamestnanie bol pritom podľa neho práve jeho zdravotný stav.

Sťažnosť sťažovateľa smeruje proti postupu a rozsudku krajského súdu sp. zn. 19 Co 166/2006 z 1. februára 2007, ktorým v jeho právnej veci potvrdil rozsudok okresného súdu sp. zn. 7 C/123/2003 z 30. januára 2006 ako vecne správny.

Sťažovateľ na základe uvedených skutočností dospel k názoru, že postupom krajského súdu v označenom konaní, ako aj namietaným rozsudkom bolo porušené jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a navrhol, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní jeho sťažnosti a jej prijatí na ďalšie konanie rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo M. I. na súdnu a inú ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom a konaním Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 19 Co 166/2006 z 1. 2. 2007 bolo porušené.

2. Zrušuje rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 19 Co 166/2006 z 1. 2. 2007 a vec vracia Krajskému súdu v Trenčíne, aby v nej znovu konal a rozhodol.

3. Krajský súd v Trenčíne je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia M. I. advokátovi JUDr. I. G. vo výške 6 296,- Sk na účet právneho zástupcu do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd si pred predbežným prerokovaním sťažnosti vyžiadal stanovisko krajského súdu, ktoré mu bolo doručené 31. decembra 2007. V tomto stanovisku krajský

súd navrhol posúdiť sťažnosť ako nedôvodnú vyjadrujúc názor, že závery odôvodnenia namietaného rozsudku sú dostatočne právne vyargumentované a jeho postup v právnej veci sťažovateľa bol zákonný v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi a ustálenou súdnou praxou. Podľa záverov krajského súdu sa v rámci dokazovania v tejto veci preukázalo, „že aktuálna situácia na trhu práce spôsobila neumiestniteľnosť sťažovateľa na trhu práce, nie však z dôvodu choroby z povolania, ale z dôvodu neexistencie voľných pracovných miest“.

Krajský súd vo svojom stanovisku k sťažnosti vyjadril názor, že „Súd prvého stupňa vec správne posúdil, pričom zohľadnil aj ustálenú súdnu prax vyjadrenú aj v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v obdobných prípadoch (rozhodnutia sp. zn. 3 Cdo 893/2003 a 3 Cdo 163/2004). Navyše aj nález Ústavného súdu českej republiky IV. ÚS 568/2000, na ktorý sťažovateľ poukazuje, potvrdzuje správnosť postupu súdu v predmetnej veci. V rámci konania bolo totiž predmetom dokazovania, či existovalo vhodné pracovné miesto v práci, vhodnej pri chorobe z povolania, ktorou sťažovateľ trpí, ale sťažovateľ nepredložil žiadny dôkaz vyvracajúci záver, ktorý vyplýval z iných vykonaných dôkazov.

Rovnako znalecké dokazovanie vykonané pred súdom prvého stupňa spoľahlivo ustálilo moment poškodenia zdravia sťažovateľa, odkedy nemohol vykonávať pôvodnú prácu u odporcu H., a. s., a začal u neho vykonávať ľahšiu, menej platenú prácu člena strážnej služby. Pri svojom rozhodovaní súd vychádzal z odborných záverov súdneho znalca, ktoré závery potvrdili aj iné vykonané dôkazy a to najmä vyjadrenie Kliniky pracovného lekárstva v M. a závery pri šetrení zdravotného stavu vykonané Sociálnou poisťovňou v súvislosti s rozhodovaním o dávkach sociálneho poistenia. Na základe týchto záverov bolo následne ustálené aj rozhodné obdobie na určenie náhrady na strate na zárobku.“.

Krajský súd poukázal aj na to, že odvolacie konanie vychádzalo v zmysle príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) zo zásady preskúmavania rozhodnutia súdu prvého stupňa a dokazovanie sa v týchto prípadoch vykonáva iba výnimočne. Aj v prípade väd konania pred súdom prvého stupňa sa na ne prihliadne iba

v prípade, ak mali za následok vydanie nesprávneho rozhodnutia. Krajský súd napokon upriamil pozornosť na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejnené pod č. R 6/2000, v ktorom bol vyslovený názor, že *„ak súd v priebehu konania nevykonal všetky dôkazy navrhnuté účastníkmi..., nemožno to považovať za odňatie možnosti konať pred súdom a za znemožnenie uplatnenia procesných práv, ktoré účastníci mohli uplatniť a boli v dôsledku nesprávneho postupu súdu z nich vylúčení“*.

Sťažovateľ v reakcii z 20. januára 2008 na stanovisko krajského súdu zhrnul hlavné dôvody, ktoré tvorili podstatu jeho sťažnosti, a zotrval na nich, pričom namietal hlavne nevykonanie ním navrhnutých dôkazov a v dôsledku toho nedostatočne zistený skutkový stav. V spojitosti s tým vyjadril výhrady aj k tomu, že prvostupňový súd neodôvodnil nevykonanie dôkazov v zmysle § 157 ods. 2 OSP. Opätovne vyjadril presvedčenie, že nemožnosť zamestnať sa vyplynula v jeho prípade nielen z nedostatku vhodných pracovných príležitostí, ale aj z dôvodu jeho zlého zdravotného stavu v dôsledku choroby z povolania.

K tvrdeniu krajského súdu, že v konaní nepredložil dôkaz o tom, že ho neprijali do práce zo zdravotných dôvodov, sťažovateľ uviedol, že takýto dôkaz je veľmi ťažké získať, *„lebo by to mohlo byť podkladom pre prípadne antidiskriminačné konanie voči zamestnávateľovi“*.

Vo svojom vyjadrení sťažovateľ vznáša výhrady, aj pokiaľ ide o zistenie rozhodného obdobia pre výpočet náhrady škody a vypočítanie priemerného zárobku roku 1998, s tým, že tieto *„Výpočty vychádzajú z nesprávneho základu – priemerného zárobku pred vznikom škody a rozhodného obdobia a nie sú správne.“*. Tieto výhrady sťažovateľ podrobnejšie rozvádza.

V doplňujúcom vyjadrení z 5. februára 2008 sťažovateľ polemizuje so stanoviskom krajského súdu vyjadrujúc hypotézu, *„že keby existovalo vhodné pracovné miesto vhodné pre mňa s chorobou z povolania a keby som toto pracovné miesto prijal, tak by mi nebol započítaný fiktívny zárobok. Avšak keby som ho neprijal, tak by sa mi odpočítaval z renty*

zárobok, ktorý som si opomenul zarobiť... v zmysle § 195 ods. 4 z. č. 65/1965 Zákonníka práce, obdobne § 201 ods. 5 z. č. 211/2003 Z. z.“. V súvislosti s tým nesúhlasí s praxou krajského súdu, ktorý podľa neho „vo vyššie uvedenom prípade započítava fiktívny zárobok vo veciach, kde jedinou príčinou neprijatia na nové pracovné miesto je len zdravotný stav navrhovateľa“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné sťažnosti alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že uvedené zákonné ustanovenie rozlišuje okrem iného aj osobitnú kategóriu návrhov, ktorými sú návrhy „zjavne neopodstatnené“. Týmto zákon o ústavnom súde v záujme účelnosti a procesnej ekonomie poskytuje ústavnému súde príležitosť preskúmať v štádiu predbežného prerokovania sťažnosti (§ 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde) možnosť jej prípadného odmietnutia jednak na základe obsahu namietaných právoplatných rozhodnutí, charakteru namietaných opatrení alebo iných zásahov, ktorými malo dôjsť k porušeniu základných práv alebo slobôd navrhovateľa a z nich vyplývajúcich skutkových zistení a jednak na základe argumentácie, ktorú proti nim sťažovateľ v návrhu uplatnil.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 66/98, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05, I. ÚS 74/05, IV. ÚS 300/08). Za zjavne neopodstatnený návrh možno preto považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, III. ÚS 54/06, III. ÚS 314/06).

Podstatou námietok sťažovateľa je najmä tvrdenie o neúplnom zistení skutkového stavu a nevykonaní všetkých ním navrhovaných dôkazov, ako aj o nesprávnom zistení rozhodného obdobia pre výpočet náhrady škody. Takýto postup krajského súdu považuje za nezákonný, porušujúci jeho označené práva.

Ústavný súd poukazujúc na svoju štandardnú judikatúru pripomína, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci

samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, *mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je preto daná len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve (I. ÚS 225/03).

Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť fyzické osoby a právnické osoby pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01, IV. ÚS 111/09).

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa preskúmal jej opodstatnenosť iba v naznačenom smere, zaoberajúc sa predovšetkým možnosťou preukázania príčinnej súvislosti medzi namietaným postupom a rozsudkom krajského súdu a základným právom upraveným v čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, porušenie ktorých sťažovateľ v sťažnosti namietal. V nadväznosti na to posudzoval dôvodnosť námietok sťažovateľa k ťažiskovým častiam odôvodnenia rozsudku krajského súdu vedúceho k požiadavke vyslovenia porušenia jeho označených práv.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Článkom 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje ochrana viacerých záujmov, predovšetkým práva na prístup k súdu a práva na spravodlivý proces, ktorému ochranu poskytuje aj čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, predovšetkým ak by všeobecný súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 8/01), alebo v prípade opravných konaní by všeobecný súd odmietol opravný prostriedok alebo zastavil o ňom konanie bez toho, aby ho meritórne preskúmal a rozhodol o ňom v spojitosti s napadnutým súdnym rozhodnutím (IV. ÚS 337/04, IV. ÚS 279/05).

Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru označeným rozsudkom krajského súdu, ústavný súd predovšetkým konštatuje, že v danej veci nebola vylúčená právomoc všeobecných súdov.

V právomoci ústavného súdu preto zostalo následne iba posúdenie, či účinky výkonu právomoci krajského súdu v súvislosti s jeho rozhodovaním o odvolaní sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 7 C/123/2003 z 30. januára 2006 sú zlučiteľné s označeným článkom ústavy a dohovoru.

Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom namietaného rozsudku, ako aj súvisiaceho súdneho spisu, ktorý si zadovážil, dospel k záveru, že tento svoje rozhodnutie náležite odôvodnil.

1. Krajský súd najskôr podrobne oboznámil priebeh konania pred okresným súdom poukazujúc na odôvodnenie označeného prvostupňového rozsudku, ktorým okresný súd potom, ako dospel na základe vykonaného dokazovania k záveru, že návrh sťažovateľa, ktorým sa domáhal proti jeho bývalému zamestnávateľovi (ďalej len „odporca“) náhrady škody za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti za obdobie od 1. apríla 2001 do 1. januára 2004, nie je dôvodný, tento návrh zamietol a konanie o uplatnenom nároku od 1. januára 2004 zastavil.

Krajský súd spomenul aj ďalšie dôvody (rozhodujúce faktické skutočnosti), ktoré viedli k rozhodnutiu a z ktorých okresný súd vychádzal, ako aj interpretáciu na vec (skutkový stav) aplikovaných právnych predpisov.

2. Krajský súd sa potom venoval odvolacím dôvodom sťažovateľa konštatujúc, že sťažovateľ v odvolaní proti rozsudku okresného súdu ako odvolací dôvod uplatnil najmä nesprávne právne posúdenie požadovaného nároku a nedostatočne zistený skutkový stav. Namietal aj nesprávnosť záveru súdu prvého stupňa, že v čase nezamestnanosti nemá nárok na náhradu škody spôsobenej chorobou z povolania, pretože nemožnosť zamestnať sa vyplynula z nedostatku vhodných pracovných príležitostí, ale aj z inej príčiny, ktorou je jeho zdravotný stav v dôsledku choroby z povolania. Za nesprávny považoval aj záver okresného súdu, z ktorého rozhodného obdobia pred vznikom škody treba vychádzať pri výpočte náhrady škody. Podľa jeho názoru strata na zárobku mu vznikla už pred prvým preradením v roku 1994, preto rozhodným obdobím je 4. štvrt'rok 1993. Tvrdil tiež, že jeho profesionálna choroba bola už v roku 1994 v počiatočnom štádiu, vtedy vznikla, a preto mu vznikol z toho dôvodu aj nárok na náhradu škody. Napokon sťažovateľ v odvolaní spochybnil aj spôsob valorizácie zárobku z rozhodného obdobia určený okresným súdom.

3. Svoj právny názor a sťažnosťou napadnuté rozhodnutie krajský súd odôvodnil vo vzťahu k zásadným námietkam sťažovateľa takto:

„Krajský súd prejednal vec v zmysle ustanovenia § 212 ods. 1 O. s. p., t. j. v rozsahu podaného odvolania a jeho dôvodov a dospel k záveru, že rozhodnutie okresného súdu je vecne správne, a preto je potrebné ho potvrdiť podľa § 219 O. s. p.

Navrhovateľ vo svojom odvolaní proti rozsudku okresného súdu uplatnil ako odvolací dôvod podľa § 205 ods. 2 písm. f) O. s. p., resp. písm. c) O. s. p.

Podľa § 205 ods. 2 písm. f) O. s. p. je odvolacím dôvodom nesprávne posúdenie veci. Za nesprávne právne posúdenie veci sa považuje mylná aplikácia alebo výklad právnej normy na zistený skutkový stav alebo aplikácia nesprávnej právnej normy na zistený skutkový stav.

Odvolací dôvod podľa § 205 ods. 2 písm. c) O. s. p. je daný vtedy, ak účastník navrhol dôkaz, ktorý bol spôsobilý preukázať právne relevantnú skutočnosť pre rozhodnutie vo veci samej, súd takýto navrhnutý dôkaz nevykonal, a preto skutkový stav nebol zistený úplne.

V prejednávanvej veci nie je opodstatnený ani jeden z uplatnených odvolacích dôvodov navrhovateľa.

Predpokladmi vzniku zodpovednosti zamestnávateľa za škodu spôsobenú chorobou z povolania je choroba z povolania, škoda na strane zamestnanca a príčinná súvislosť medzi chorobou a škodou. Choroby z povolania sú choroby uvedené v právnych predpisoch o sociálnom zabezpečení (zoznam chorôb z povolania), ak vznikli za podmienok v nich uvedených. Spravidla ide o dlhodobejšie pôsobenie rizikového pracoviska na zdravie zamestnanca. Choroba z povolania je určená konkrétne so všetkými znakmi a predpokladmi vzniku v zozname chorôb z povolania, ktorý je taxatívny.

V prejednávanvej veci bolo Klinikou pracovného lekárstva FN M. vydané hlásenie choroby z povolania dňa 11. 2. 1999 s dátumom zistenia 19. 8. 1998. Navrhovateľovi bola zistená choroba z povolania - ochorenie šliach, šľachových pošiev a svalových úponov z nadmerného zaťaženia.

Z výsledkov znaleckého dokazovania – znalecký posudok a jeho doplnky Doc. MUDr. Evy G., CSc. vyplynulo, že v roku 1994 bolo navrhovateľovi zistené počiatočné

štádium choroby z povolania – poškodenie šľachy na ramennej kosti v mieste úponu šľachy vľavo. Do odškodniteľného štádia sa však choroba dostala až v roku 1999 po jeho hlásení.

Navrhovateľ podľa pracovnej zmluvy pracoval ako baník na podzemných pracoviskách. V roku 1994 bol podľa vyhl. č. 19/1991 Zb. preradený na prácu údržbára v podzemí a poberal mzdové vyrovnanie do 9. 4. 1994. Pre všeobecné onemocnenia bol uznaný za čiastočného invalidného dôchodcu podľa § 37 ods. 2 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb. V tom čase okrem ďalších ochorení bola profesionálna choroba iba v počiatočnom štádiu, teda nevykazovala všetky znaky onemocnenia, ktoré je ako profesionálna choroba zapísaná v zozname chorôb z povolania a nebol splnený prvý predpoklad na úspešnosť nároku na náhradu škody, totiž existencia choroby z povolania.“

Podľa názoru krajského súdu okresný súd na základe uvedených skutkových zistení správne dospel k záveru, že prvý predpoklad zodpovednosti odporcu za škodu nastal až vtedy, keď bola u sťažovateľa zistená profesionálna choroba príslušným zdravotníckym zariadením, t. j. vydaním hlásenia choroby z povolania z 15. februára 1999 s dátumom zistenia 19. august 1998.

Krajský súd v odôvodnení namietaného rozsudku ďalej konštatuje, že sťažovateľovi „v priamej príčinnej súvislosti so zistenou chorobou z povolania vznikla preukázateľne škoda po preradení na povrchové pracovisko a priznaní invalidného dôchodku na následky profesionálnej choroby súčinnosťou od 15. 3. 1999. Z hľadiska posúdenia, či vznikla navrhovateľovi škoda spočívajúca v strate na zárobku po skončení práceneschopnosti podľa vtedy platnej a účinnej právnej úpravy v Zákonníku práce č. 65/1965 Zb. bolo potrebné ustáliť jeho priemerný zárobok z rozhodného obdobia, t. j. pred vznikom škody, ktorým je 4. štvrtrok 1998 (zistený podľa zákona č. 1/1992 Zb. o mzde, odmene za pracovnú pohotovosť v znení neskorších predpisov). Priemerný hrubý zárobok navrhovateľa z rozhodného obdobia - 4. štvrtrok 1998 vo výške 8.346,- Sk účastníci konania nenamietali. Odporca nároky navrhovateľa na náhradu za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti v čase od 15. 3. 1994 do skončenia pracovného pomeru 31. 8. 2001 prostredníctvom vedľajšieho účastníka odškodnil, čo konštatoval vo svojom rozhodnutí okresný súd a túto okolnosť navrhovateľ ani nenamietal. Otázku, z akého rozhodného

obdobia je potrebné vychádzať pri ustálení priemerného zárobku pre účely náhrady za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti, vyriešil okresný súd v súlade s právnou úpravou, preto sa s ním odvolací súd stotožňuje. Z dôvodov uvedených vyššie nie je možné akceptovať názor navrhovateľa, že významným je pre výpočet tohto zárobku rok 1994, v ktorom bol v rámci podzemia preradený v súlade s vyhl. č. 19/1991 Zb. na ľahšie práce, preto je rozhodným obdobím 4. štvrtrok 1993.“

Krajský súd vyhodnotil ako správny aj postup okresného súdu pri aplikácii valorizačných predpisov, ktoré upravovali výšku priemerného zárobku rozhodného pre výšku náhrady za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti. V súvislosti s tým zdôraznil, že sa valorizuje vždy rozhodný priemerný zárobok pred vznikom škody, ako to urobil aj okresný súd, ktorý podľa krajského súdu správne postupoval pri zisťovaní, či sťažovateľovi vznikla škoda podľa právnej úpravy v § 195 ods. 1 a 2 Zákonníka práce v znení platnom a účinnom do 1. apríla 2002.

Rovnako ako správny a korešpondujúci s ustálenou súdnou praxou kvalifikoval krajský súd aj postup okresného súdu pri posudzovaní nároku sťažovateľa na náhradu za stratu na zárobku za obdobie jeho nedobrovoľnej nezamestnanosti od 1. septembra 2001 do 31. augusta 2002, keď jeho pracovný pomer s odporcom skončil výpoveďou.

Krajský súd akcentoval stanovisko súdnej praxe, podľa ktorej okolnosť, že sa sťažovateľ v dôsledku nedostatku voľných pracovných miest nemohol zamestnať, nie je v priamej príčinnej súvislosti s chorobou z povolania, ale vyplýva z iných príčin, preto za tento stav nezodpovedá odporca a nemá ani povinnosť na náhradu za stratu na zárobku, pokiaľ je preukázané, že nezamestnanosť sťažovateľa je v dôsledku situácie na trhu práce a nie je následkom profesionálnej choroby alebo pracovného úrazu.

Za relevantnú treba považovať aj tú časť odôvodnenia namietaného rozsudku, podľa ktorej *„Okolnosť, že zamestnanec sa stal nezamestnaným v dôsledku organizačných zmien u zamestnávateľa neznamená, že došlo k zmene pomerov poškodeného zamestnanca podľa § 202 ods. 1 Zákonníka práce. Treba vychádzať z toho, že ekonomické a sociálne dôsledky uvedenej skutočnosti nemajú pôvod v následkoch choroby z povolania. Za tejto situácie je*

preto potrebné vychádzať toho, aký zárobok by poškodený zamestnanec mohol dosahovať, nebyť situácie na trhu práce, ktorá postihuje aj ďalších zamestnancov. Správne okresný súd potom vychádzal z tzv. fiktívneho zárobku, ktorý by bol navrhovateľ schopný dosiahnuť a nedosiahol ho len v dôsledku nedostatku vhodných pracovných miest. Takouto prácou je práca člena strážnej služby, ktorých zárobok zisťoval okresný súd od viacerých zamestnávateľov (Z., a. s., B., A., s. r. o., B., odporca) a na základe týchto ustálil zárobok, ktorý by bol schopný navrhovateľ zarobiť. Na základe uvedeného postupu potom zistil, že navrhovateľovi počas nezamestnanosti strata na zárobku nevznikla.

Navrhovateľovi nevznikla strata na zárobku ani v období od 1. 9. 2002 do 31. 1. 2003, keď bol už zamestnaný v strážnej službe v spoločnosti S., s. r. o., B. Okresný súd pri zisťovaní, či navrhovateľovi vznikla strata na zárobku, nezapočítaval do zárobku navrhovateľa v spoločnosti S., s. r. o., B., jeho príjem za tzv. pohotovosti, pretože výkon tejto práce a zárobok zaň dosiahnutý považoval za zárobok dosiahnutý zvýšeným pracovným úsilím. V tejto súvislosti však odvolací súd poukazuje na výklad pojmu zvýšené pracovné úsilie, za ktoré sa považuje zvýšené úsilie vynakladané poškodeným pri prekonávaní zdravotných ťažkostí ako následkov úrazu alebo choroby z povolania, čím dosahuje vyššie zárobky, než by mohol dosiahnuť pri bežnom plnení svojich pracovných povinností. O takýto prípad v danej veci zrejme nejde, resp. nebol preukázaný, avšak uvedená okolnosť nie je v tomto prípade významná, pretože aj pri odpočítaní zárobku navrhovateľa v dôsledku práce v pohotovostnom režime strata na zárobku mu nevznikla.“.

V závere odôvodnenia namietaného rozsudku sa krajský súd stotožnil s okresným súdom, pokiaľ ide o jeho postup pri zisťovaní, či sťažovateľovi vznikla strata na zárobku, keď uvažoval s jeho invalidným dôchodkom v nadväznosti na príslušné úpravy, ktorými sa tieto dôchodky zvyšovali v závislosti od ekonomických ukazovateľov v spoločnosti. Krajský súd dal za pravdu okresnému súdu, ktorý odmietol ako mylný názor sťažovateľa, že na úpravy dôchodku sa neprihliada, a preto tieto úpravy zohľadnil, čo zdôvodnil tým, že „inak by sa ekonomické ukazovatele premietli pri výpočte náhrady straty na zárobku duplicitne - do zvýšenia v dôsledku valorizácie zárobku z rozhodného obdobia a potom pri nezapočítaní úpravy dôchodku z rovnakého dôvodu. Na základe uvedených skutočností potom správne okresný súd zamietol návrh navrhovateľa, ktorý žiadal náhradu za stratu

na zárobku, ktorú vyčíslil postupom, ktorý nemá oporu v právnej úprave a v ustanoveniach § 195 ods. 1, 2 Zákonníka práce č. 65/1965 Zb., resp. § 201 ods. 1 Zákonníka práce č. 311/2002 Z. z. a ich výkladu súdnej praxi.“.

Jednou z neoddeliteľných súčastí princípu právnej istoty v demokratickom a právnom štáte je aj garancia, že ak sa fyzická osoba alebo právnická osoba, využijúc svoje základné právo na súdnu ochranu, obráti so svojím návrhom na nezávislý a nestranný súd, má právo na to, aby súd o jej návrhu rozhodol a svoj právny názor vyjadril vo forme zákonného rozhodnutia. Na túto skutočnosť pamätá aj Občiansky súdny poriadok v § 157 ods. 2, podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Toto zákonné ustanovenie je potrebné z hľadiska práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorého imanentnou súčasťou je aj právo na spravodlivé súdne konanie, vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva [(ďalej len „ESLP“) pozri napr. rozsudok Garcia Ruiz v. Španielsko z 21. januára 1999, § 26] tak, že rozhodnutie súdu musí uviesť presvedčivé a dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993).

Vzhľadom na uvedené je potrebné, aby všeobecný súd neopomenul všetky náležitosti zákonného rozhodnutia tak, ako vyplýva z § 157 ods. 2 OSP, a tieto pri svojom postupe aj prakticky aplikoval. Výsledkom dodržania zákonných ustanovení by malo byť presvedčivé a preskúmateľné rozhodnutie.

Ústavný súd zdôrazňuje, že jeho primárnou úlohou v konaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy nie je podávať výklad právnych predpisov, ktoré všeobecný súd v dotknutom konaní pred ním aplikuje. Za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd je na prvom mieste zodpovedný všeobecný súd. Výklad právnej normy a jej uplatnenie všeobecným súdom musí byť v súlade s ústavou (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4) a ústavný súd iba posudzuje, či príslušný výklad právnej normy aplikovanej v konkrétnych okolnostiach prípadu (v danej veci Zákonníka práce a Občianskeho súdneho poriadku) je ústavne akceptovateľný alebo či nie je popretím jej účelu, podstaty a zmyslu.

Ústavný súd taktiež pripomína, že v súlade so svojou judikatúrou posudzuje spravodlivosť procesu ako celku (napr. m. m. II. ÚS 307/06), preto k vyhovaniu sťažnosti dochádza zásadne iba v prípadoch, ak dospeje k názoru, že namietané a relevantné procesné pochybenia zo strany orgánu verejnej moci umožňujú prijatie záveru, že proces ako celok bol nespravodlivý, a vzhľadom na to aj jeho výsledok môže vyznievať ako nespravodlivý. Ústavný súd preto nepristupuje k vyhovaniu sťažnosti v prípadoch, keď zo strany orgánov verejnej moci síce k určitému pochybeniu mohlo dôjsť, avšak jeho intenzita a existujúca príčinná súvislosť medzi prípadne zisteným porušením práva a jeho dôsledkami na spravodlivosť procesu ako celku nemala podstatný dosah.

V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné a arbitrárne tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Vzhľadom na uvedené posudzoval ústavný súd sťažnosťou napadnutý postup a rozhodnutie krajského súdu len z hľadiska kritérií ústavných predpisov a nimi

garantovaných základných práv a slobôd. Preto nebolo jeho úlohou do detailov znovu preskúmať prípad z pozície v okolnostiach daného prípadu aplikovaných právnych noriem ani podrobiť revízii napadnutý rozsudok so zámerom „vylepšiť“ jeho odôvodnenie, prípadne zostaviť zoznam možných pochybení krajského súdu po zistení, že tieto nemajú takú relevanciu, ktorá by mohla spochybniť konformitu záverov napadnutého rozsudku s ústavou.

Krajský súd v namietanom rozsudku zaujal svoj názor k sťažovateľom nastoleným odvolacím dôvodom, poukázal na to, akými zákonnými ustanoveniami sa riadil, aké skutkové zistenia a úvahy ho viedli k vyslovenému právnemu názoru. V odôvodnení rozhodnutia vyčerpávajúcim a zrozumiteľným spôsobom objasnil svoje úvahy o tom, prečo nesúhlasí s niektorými názormi sťažovateľa (napr. že na úpravy dôchodku sa neprihliada), reagujúc na všetky podstatné odvolacie námietky.

Po preskúmaní spôsobu a rozsahu odôvodnenia napadnutého rozsudku a s ohľadom na dôvody, ktoré sťažovateľ uviedol v predmetnej sťažnosti, ústavný súd nezistil taký jeho výklad a aplikáciu ustanovení Zákonníka práce, resp. Občianskeho súdneho poriadku v znení platnom v relevantnom čase, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné s uvedenými článkami ústavy a dohovoru.

Citované rozhodnutie obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd neskonštatoval, že by závery, ku ktorým krajský súd dospel, bolo možné označiť za svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (napr. II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého odvolacieho rozhodnutia, ktoré sú náležite odôvodnené a majú oporu vo vykonanom dokazovaní. Pretože namietaný postup krajského súdu nevykazuje znaky svojvôle a odôvodnenie jeho rozhodnutia vychádza z jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru krajského súdu.

Napokon je potrebné dodať, že zmyslom čl. 46 ods. 1 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) nemôže byť to, aby sa ústavný súd stal bežnou prieskumnou inštanciou proti rozhodnutiam všeobecných súdov. V danej veci sťažovateľ dôsledne nerešpektuje postavenie ústavného súdu ako orgánu ochrany ústavnosti, keď obsahom sťažnosti ho stavia do pozície bežnej prieskumnej inštalácie všeobecného súdu, ktorý by mal rozhodovať napr. aj o správnosti vymedzenia rozhodného obdobia pre výpočet náhrady škody, správnosti výpočtu priemerného zárobku a pod.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd uzavrel, že niet žiadnej spojitosti medzi postupom krajského súdu vo veci vedenej pod sp. zn 19 Co/166/2006 a jeho rozsudkom z 1. februára 2007 a namietaným porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. IV. ÚS 112/05).

Pretože ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde zistil, že účinky výkonu právomoci krajského súdu sú v danom prípade zlučiteľné so sťažovateľom označenými právami, jeho sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Ústavný súd napokon poznamenáva, že rozhodovanie o návrhu na zrušenie sťažovateľom namietaného právoplatného rozhodnutia krajského súdu vyplýva z čl. 127 ods. 2 ústavy a prichádzalo by do úvahy iba v tom prípade, ak by nadväzovalo

na rozhodnutie o vyslovení porušenia jeho základných práv. Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd sa touto časťou návrhu na rozhodnutie už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. mája 2009